

**Kamil Fətəliyev
Novruz Nuriyev
Kamal Yaqubov**

**TRAKTOR VƏ KƏND TƏSƏRRÜFATI
MAŞINLARININ SAXLANMASI QAYDALARI**
(tövsiyə)

**“Aqromexanika”
Elmi-Tədqiqat İnstitutu**
Az.2000, Gəncə şəhəri Ə. Əliyev pr. 93.
Tel.: (022) 268-64-76 / 267-06-08
E-mail: aqromexanika@mail.ru
www.aeti.az

**Azərbaycan Respublikası
Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi
Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti
“ Aqromexanika ” Elmi-Tədqiqat İnstitutu**

**Kamil Fətəliyev
Novruz Nuriyev
Kamal Yaqubov**

**TRAKTOR VƏ KƏND TƏSƏRRÜFATI
MAŞINLARININ SAXLANMASI QAYDALARI
(tövsiyə)**

GƏNCƏ – 2019

**“Aqromexanika” Elmi-Tədqiqat İnstitutunun
Elmi Şurasında baxılaraq nəşr edilməsi məsləhət
bilinmişdir (Protokol № 3, 15.03.2019-cu il)**

**Tərtib etdilər: t.f.d., prof. K.H. Fətəliyev
t.f.d., dos. N.M. Nuriyev
t.f.d. K.H. Yaqubov**

Rəy verən: Respublikanın əməkdar mühəndisi, texnika elmləri doktoru, professor B.M. Bağirov.

K.H. Fətəliyev., N.M. Nuriyev, K.H.Yaqubov **“Traktor və kənd təsərrüfatı maşınlarının saxlanması qaydaları” (tövsiyə)**. Gəncə şəh, Eltun Poliqrafiya MMC, 2019-cu il, səh.33

Tövsiyə ölkənin aqrar sektorunda traktor və kənd təsərrüfatı maşınlarının saxlanması təşkili və bu sahədə görüləcək işlərə həsr edilmişdir. Burada ayrı - ayrı maşın, aqrar və hissələrin müxtəlif şəraitdə, açıq meydançalarda, talvar altında və qapalı şəraitdə saxlanması, qoruyucu materiallardan istifadə olunması haqqında məsləhətlər verilmişdir.

Tövsiyədən kənd təsərrüfatı mütəxəssisləri, fermerlər, iş adamları, tələbələr (bakalavrlar və magistrələr), doktorant və dissertantlar istifadə edə bilərlər.

Müəlliflər göstəriləcək irad və təkliflər üçün əvvəlcədən öz razılıqlarını bildirirlər.

GİRİŞ

“ Kənd təsərrüfatı bizim iqtisadiyyatın çox önəmli bir sahəsidir. Eyni zamanda sosial sahədir. Əhalinin təxminən yarısı kənd şəraitində yaşayır və bu sahəyə biz daim diqqət yetirməliyik ”

İlham Əliyev

İndiki zamanda ölkənin aqrar sahəsini müasir, innovativ texnologiyalar və texnikasız təsəvvür etmək qeyri mümkündür. Kənd təsərrüfatında torpağın yeni əkin texnologiyası ilə əkilməsi, səpinə hazırlanması, səpinin aparılması, bitkinin müasir becərmə texnologiyası ilə becərilməsi, xəstəlik və ziyanvericilərə qarşı vaxtında, düzgün mübarizə, hazır məhsulun itkisiz yığılı və tədarükü üçün yeni kənd təsərrüfatı maşınlarından istifadə olunması qarşıda duran ən mühüm vəzifələrdən biridir. Bu məqsədlə dövlət vəsaiti hesabına 2004-cü ildən etibarən ” Aqrolizinq ” ASC tərəfindən ölkəmizdə kifayət qədər kənd təsərrüfatı texnikası xaricdən alınıb gətirilərək güzəştli şərtlərlə məhsul istehsalçılara lizinqə verilmiş, satılmışdır. Xüsusilə son üç ildə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin təşəbbüsü ilə və ölkə başçısı möhtərəm Prezident cənab İlham Əliyevin bu sahəyə göstərdiyi xüsusi diqqət və qayğının nəticəsində aqrar sektordakı maşın, traktor parkı daha da zənginləşmişdir.

Nazirlər Kabinetinin 2016-cı ilin 9 ayının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş iclasında Prezident İlham Əliyev bildirmişdir :

“Kənd təsərrüfatının hər bir sahəsi bizim üçün vacibdir. Amma bir daha qeyd etmək istəyirəm, daxili tələbat 100% təmin edilməlidir, ixrac maksimum olmalıdır”. Bu baxımdan dövlət başçısının tələblərinə uyğun olaraq taxılçılıqla yanaşı ölkədə pambıqçılıq, üzümçülük, tütünçülük, baramaçılıq, fındıqçılıq və s. inkişafında əsaslı dönüş yaranmış, həmin sahələrin müasir texnikalarla təminatı istiqamətində dövlət tərəfindən kifayət qədər vəsait ayrılmış və bu istiqamətdə işlər davam edir. Belə ki, “ Aqrolizinq ” ASC tərəfindən 2005-2015-ci illərdə ölkəmizə 22943 ədəd müxtəlif təyinatlı kənd təsərrüfatı texnikası, o cümlədən 6842 ədəd traktor, 1869 ədəd taxılıyığan kombayn və 14102 ədəd digər kənd təsərrüfatı texnikası gətirilmişdir. Son üç ildə isə bu sahəyə diqqət daha da artmış, əlavə olaraq ayrı - ayrı iş adamları tərəfindən müxtəlif təyinatlı kənd təsərrüfatı texnikaları gətirilərək fermerlərin istifadəsinə verilmişdir, aqrar park 66 % yenilənmişdir.

Bir sözlə, kənd təsərrüfatı məhsulu istehsalçıları hal-hazırda kifayət qədər texnika ilə təmin olunmuşlar.

Ümumiyyətlə, bu vaxtadək 44 mindən çox müxtəlif təyinatlı kənd təsərrüfatı texnikası “Aqrolizinq” ASC xətti ilə alınaraq güzəştli şərtlərlə məhsul istehsalçılarına verilmişdir.

Kompyuter tərtibatı : V.Rüstəmovə
Kompyuter operatoru: N.Əsədova

Kağız formatı A5 (148X210)
Kağız №1, uçot çap vərəqi: 1,9 ç.v.
Sifariş № 75, tiraj – 100

© Gəncə şəhəri, Eltun Poliqrəfiya MMC

17.Maşınları saxlanmaya hazırladıqda onların hermetikləşdirilməsi.....	25
18.Maşının dayaq üzərində qoyulması.....	26
19.Maşınları saxlamaya hazırlayan zaman istifadə olunan materiallar.....	27
20.Saxlanmadan maşınların çıxarılması.....	28
21.Duru konserasiya yağları.....	29
22.Maşınların işə hazırlanması.....	29

Ölkəmizdə pambıqçılığın inkişafı ilə əlaqədar olaraq son 4 ildə ən yeni xarici modellərdən olan “John-Deere” firmasından 234 ədəd pambıqyığan kombayn alınmışdır. Bütövlükdə, hazırda ölkəmizdə pambıqyığıcı ilə əlaqədar 400 ədəd kombayn qeydiyyatdadır.

Ölkə Prezidentinin 19 dekabr 2018-ci il tarixli Fərmanı ilə kənd təsərrüfatı texnikası və damazlıq heyvan satışı “Aqrolizinq” ASC xətti ilə deyil, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin tabeliyində olan Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi tərəfindən istəniən təchizatçıdan güzəştli şərtlərlə ala bilər. Bunun üçün yeni qaydaya görə AKİA texnikanın dəyərini 40 %, damazlıq heyvanın isə 60 %-ni, həmçinin kredit faizini təchizatçıya fermerin əvəzindən ödəyir.

Alıcı isə texnikanın satış qiymətinin 20 %-ni əvvəlcədən, qalanını isə faizsiz kreditlə 5 ilə ödəyir. Damazlıq heyvan aldıqda heyvanın satış qiymətinin 20 %-ni əvvəlcədən, qalanını isə 3 ilə ödəyir.

Güzəştli satılan texnikaların sayı da artırılmışdır. 11 təyinat üzrə 60-dan çox texnika güzəştli şərtlərlə təchizatçı şirkətlər tərəfindən satılır.

Kənd təsərrüfatında yararsız texnikalardan istifadə etmək həm ekoloji baxımdan və həm də iqtisadi baxımdan yolverilməzdir. Odur ki, Nazirlər Kabinetində “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014 - 2018-ci illərdə sosial - iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın birinci ilinin yekunlarına həsr edilmiş konfransda Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi tərəfindən “Tam yararsız hala düşmüş və təmir edilməsi iqtisadi cəhətdən səmərəli olmayan texnikalara dair müvafiq qərarın qəbul edilməsi” haqda verilən təklif

vaxtında irəli sürülmüş təklif kimi dəyərləndirilməlidir.

Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, hazırda kənd təsərrüfatında istifadə olunan traktor, kombayn və digər texnikalar yüksək texniki-iqtisadi və istismar göstəricilərə malik olmaları ilə yanaşı, həm də çox baha qiymətə dövlətə başa gəlmişdir. Odur ki, həmin texnikaları peşəkar mütəxəssislər idarə etməli, vaxtı-vaxtında texniki qulluqlar göstərməli və mövsüm başa çatdıqdan sonra onlar standart müvafiq qaydada növbəti iş mövsümünə qədər saxlanmalıdır.

Ümumiyyətlə, kənd təsərrüfatı maşınlarının əksəriyyəti ilin 0,5 - 4 ayını və yaxud illik iş normasının 4 - 30 %-ni işləyir, qalan müddətdə isə növbəti mövsümə qədər boş dayanırlar. Respublika şəraitində kənd təsərrüfatı texnikalarının 80 - 90%-i açıq şəraitdə saxlanılır ki, bu da onların bir çox hallarda atmosfer tərəfindən korroziyaya uğramasına səbəb olur. Eləcə də texnikanın düzgün saxlanmasına və konservasiyasına lazımi əməl edilmədiyindən həmin maşınların hissə, düyüm və qovşaqları vaxtından əvvəl sıradan çıxır, yararsız hala düşür ki, bu da texnikanın tələb olunan iş ömrünün (8 - 10 il) qısalmasına və vaxtından əvvəl sıradan çıxmasına səbəb olur.

Mexanizatorlar üçün nəzərdə tutulan bu tövsiyə yuxarıda qeyd olunan məsələlərin həllinə yönəlmişdir.

Mündəricat

Giriş.....	3
1.Kənd təsərrüfatı texnikalarının düzgün saxlanması günün tələbidir.....	6
2.Maşınların saxlanması təşkili.....	7
3.Təsərrüfatın mərkəzi maşın-traktor parkının həyətində texnikanın saxlanması.....	10
4.Maşınların saxlanmaya hazırlanmasında əsas əməliyyatlar.....	11
5.Gövdələrdə, karterdə və başqa düyünlərdə yağların dəyişdirilməsi.....	12
6.Traktorların, özüyəriyən şassilərin və avtomobillərin saxlanması.....	13
7. Taxılıq kombaynların saxlanması.....	14
8. Otyıq maşınların saxlanmaya hazırlanması.....	16
9.Torpaqbecərən, səpən və basdıran maşınların saxlanması.....	17
10.Bitkilərin mühafizəsi üçün zəhərləyici dərman səpən maşınların saxlanması.....	18
11.Heyvandarlıq fermalarında istifadə olunan maşın və avadanlıqların saxlanması.....	19
12.Akkumulyator batareyalarının saxlanmaya hazırlanması.....	21
13.Rezin şinlərin saxlanmaya hazırlanması.....	22
14.Zəncirlərin saxlanmaya hazırlanması.....	23
15.Hərəkətötürücü qayıqların saxlanmaya hazırlanması.....	24
16.Maşından çıxarılan aqreqat, qovşaq və hissələrin xüsusi anbarda saxlanması.....	24

nizamlanmasına; təkərlərin düzgün quraşdırılmasına və şinlərdəki işçi təzyiqin normada olmasına diqqət yetirmək lazımdır. Maşının tam texniki sazlığı verilən istehsalat tapşırıqlarını yerinə yetirmək üçün zəmin yaradır. Maşınlar nizamlayıcı meydançada yığılır. Maşınların son nizamlanması sınaq gedşində aparılır.

KƏND TƏSƏRRÜFATI TEXNİKALARININ DÜZGÜN SAXLANMASI GÜNÜN TƏLƏBİDİR

Ölkə başçısı möhtərəm Prezident cənab İlham Əliyevin aqrar sahəyə göstərdiyi diqqət və qayğısı sayəsində son zamanlar dövlətimiz bu sahənin inkişafı üçün kifayət qədər vəsait ayırmış və “ Aqrolizing ” ASC-nin xətti ilə lazımi miqdarda müxtəlif təyinatlar üzrə texnikalar xaricdən alınıb, gətirilərək kənd təsərrüfatı zəhmətkeşlərinin, məhsul istehsalçılarının istifadəsinə verilmişdir. Kənd təsərrüfatında görülən işlər isə əsasən mövsümi xarakter daşdığından burada istifadə olunan texnikalar da müəyyən mövsüm ərzində işləyir, qalan vaxtlar isə boş dayanırlar. Odur ki, həmin texnikaların vaxtından əvvəl yararsız hala düşməməsi və tələb olunan müddət ərzində (8-10 il) keyfiyyətli işinin təmin olunması üçün onlar lazımi qaydada saxlanılmalıdır.

Bunun üçün aşağıdakılara əməl etmək lazımdır.

MAŞINLARIN SAXLANMASININ TƏŞKİLİ

Maşınları, onların aqreqatlarını, qovşaqlarını və hissələrini korroziyadan mühafizənin kompleks təşkili və texnoloji tədbirlərin böyük əhəmiyyəti vardır.

Maşınların saxlanmasında təşkili tədbirlərə aşağıdakılar aiddir :

- texnikanı saxlamaq üçün onların yer və avadanlıqla təmin olunması;
- texnikanın saxlanması üçün əmək haqqının ödənilməsinin təşkili;

- saxlanmaya qoyulan texnikaya nəzarət və cavabdeh şəxslərin təyin edilməsi;
- texnikanın saxlanmasında təhlükəsizlik və yanğına qarşı mübarizə tədbirləri.

Maşınların saxlanmasında texnoloji əməliyyatlara aiddir:

- texniki qulluq (buraya maşınların təmizlənməsi və yuyulması daxildir);
- saxlanma yerində maşınları dayaq üzərinə qoymaq;
- anbarda saxlanması lazım gələn qovşaq və hissələri maşından çıxarmaq;
- hissələri korroziyadan mühafizə edib, saxlamaq üçün qoruyucu yağlarla örtmək;
- saxlanma dövrü maşınların qovşaq və hissələrinə xidmət etmək ;
- mövsümlük saxlanmadan sonra maşınları işə çıxarmaq.

Maşınların saxlanması qısa və uzun müddətli ola bilər : maşın 10 gündən 2-aya qədər işləmədikdə onu qısa müddətli saxlanmaya, iki aydan çox işləmədikdə isə uzun müddətli saxlanmaya dayandırmaq lazımdır.

Maşınların qısa müddətli saxlanmaya hazırlanması bilavasitə onların işi qurtardıqdan sonra, uzun müddətdə isə iş qurtardıqdan 10 gündən gec olmayaraq aparılmalıdır.

Zəhərləyici maddələr və mineral gübrələrlə işləyən maşınları əksər hallarda iş qurtaran kimi saxlanmaya hazırlamaq lazımdır.

İşlənməsinin düzgünlüyü əllə və kiçik dövrlərdə yoxlanılır. Nizamlanmanın düzgünlüyü onların işinin keyfiyyətini, məhsuldarlığını artırır, fasiləsiz iş rejimini təmin edir.

MAŞINLARIN İŞƏ HAZIRLANMASI

Kənd təsərrüfatı işlərinin yüksək səviyyədə yerinə yetirilməsinin əsas şərtlərindən biri aqreqlərin düzgün və əsaslı işə hazırlanmasıdır. Aqreqlərin hazırlanmasını ümumi və xüsusi yerə ayırmaq olar. Ümumi hazırlıq əməliyyatı texniki xidmət qaydalarında baxılır. Keyfiyyətli istehsal proseslərini yerinə yetirmək üçün xüsusi hazırlıq əməliyyatı tələb olunur. Aqreqlərin işə hazırlanması traktor, maşın və qoşqunun hazırlanmasından ibarətdir. Texnoloji prosesə uyğun olaraq təkərlər traktorun oxuna quraşdırılır, şinlərdəki işçi təzyiq yoxlanılır, qaldırıcı asqılı qurğular nizamlanır. Asqının üzərində onun maşına birləşəcək hissəsi nişənlənir. Uzun müddət saxlanılmadan sonra maşınların işə hazırlanması zamanı onun dəstləşdirici hissələri və yararlığı yoxlanılır. Maşınlar zavod tələblərinə uyğun olaraq yığılır. Bu zaman xüsusi olaraq şplintlərin, yaylı şaybaların, nəzarət qoruyucu qurğuların düzgün quraşdırılmasına diqqət yetirmək lazımdır; o cümlədən fırlanan hissələrin qoruyucularının quraşdırılmasına (kardanvallar, dişli çarxlar); qayış və zəncir ötürmənin yığılmasının düzgünlüyünə; transportyorların vallarının paralelliyinə ; qoruyucu qurğuların düzgün

və ya xüsusi püskürdücü qurğular vasitəsilə qalınlığı 0,5 mm-dən az olmamaq şərti ilə hissələr üzərinə vurulur.

Maşınları uzun müddət saxlamadan sonra iş hazırlayarkən, onun hissələrinə çəkilməmiş ПБК yağını mexaniki üsulla üzvi həlledici, isti su və ya buxar vasitəsilə təmizləmək olar.

DURU KONSERVASIYA YAĞLARI

Duru yağların qoruyucu xüsusiyyətləri heç də konsistent yağlardan pis deyildir. Bu yağların konsistent yağlara nisbətən müsbət cəhəti əsasən onların qızdırmadan püskürdücü-tapança vasitəsilə hissə üzərinə vurulmasıdır. Mənfi cəhəti isə yağış yağdıqda hissələrin səthindən asanlıqla yuyulub getməsidir. Buna görə də duru konservasiya yağlarından maşınların qovşaqlar və aqreqlərinin daxili səthlərinin, örtülü qarajlarda və talvar altında saxlanılan maşınların isə xarici səthlərinin örtülməsi üçün istifadə edilir.

SAXLANMADAN MAŞINLARIN ÇIXARILMASI

Maşınlar dayaqdan düşürülür, qoruyucu yağ və tozlardan təmizlənir. Yapışqanlı kağızlar, tıxaclar hermetikləşdirici qurğuları kənarlaşdırırlar. Maşından götürülmüş aqreqlər, qovşaqlar və hissələr öz yerlərinə quraşdırılır. Hər bir maşına müvafiq olaraq təyin olunmuş təlimata uyğun maşının mexanizmləri ardıcılıqla nizamlanır. Maşınların mexanizmlərinin

Kənd təsərrüfatı texnikasını üç üsul ilə saxlamaq olar: ***qapalı, açıq və qarışıq.***

Qapalı üsul ilə saxlanma (qarajlarda və anbarlarda) maşınların atmosfer təsirindən qorunmasında ən yaxşı üsuldur, lakin bunun üçün binanın tikilməsi və saxlanmasına böyük xərc tələb olunduğundan bu üsuldən yalnız mürəkkəb maşınları saxlamaq üçün istifadə edilir.

Maşınların **açıq** havada saxlanma üsulunun üstünlüyü ondan ibarətdir ki, burada maşının üzərindən heç bir qovşaq və hissə çıxarılmır. Bu üsul ilə sadə quruluşlu kənd təsərrüfatı maşınlarını (kotanlar, malalar, kultivatorlar, vərdənələr və s.) saxlamaq lazımdır.

Qarışıq üsulla saxlanma eyni vaxtda açıq və qapalı üsulun birləşdirilmiş formasına deyilir. Bu üsul ilə maşınlar ya talvar altında və yaxud da bərk örtüklü xüsusi meydançada saxlanmalıdır. Ancaq bu vaxt maşınlardan atmosfer təsirindən tez xarab olan qovşaqlar və hissələr mütləq açılıb anbara təhvil verilir. Hər bir təsərrüfatda texnikanı saxlamaq üçün aşağıdakı binalar və obyektlər olmalıdır:

- bina, qaraj, talvar və bərk örtüklü meydança;
- maşın və aqreqləri nizamlamaq və kompleksləşdirmək üçün meydança;
- maşınlardan çıxarılan aqreqlər və hissələri saxlamaq üçün anbar;
- hesabdən silinmiş texnika üçün meydança;
- estakadalı yuma meydançası;

- maşınları yumaq, təmizləmək və qoruyucu yağlarla örtmək üçün avadanlıq;
- maşını saxlama yerinə qoymaq üçün yükqaldırıcı avadanlıq, mexanizm, qurğu və atlıqlar;
- yanğınsöndürən avadanlıqlar: su ilə dolu çənlər, qum ilə dolu yeşiklər və başqa alətlər;
- maşın saxlanılan yer işıqlandırılmalıdır.

TƏSƏRRÜFATIN MƏRKƏZİ MAŞIN - TRAKTOR PARKININ HƏYƏTİNDƏ TEXNİKANIN SAXLANMASI

Təsərrüfatın mərkəzi maşın traktor parkının həyətində əsasən traktorlar, kombaynlar, uzun müddət təsərrüfatda istifadə olunmayan avtomobillər, mürəkkəb kənd təsərrüfatı maşınları və s. saxlanılır. Parkın həyətində aşağıdakı obyektlərin olması nəzərdə tutulmalıdır: yuma meydançası, maşınları saxlamaq üçün bərk örtüklü meydança, təzə maşın və avadanlıqları boşaltmaq üçün estakada, maşınları yığmaq və nizamlamaq üçün meydança, maşından çıxarılmış qovşaq və hissələri saxlamaq üçün anbar. Maşın traktor parkının həyəti hasarlanmalı, maşınların girməsi və çıxması üçün darvaza, iş qapısı və yanğına qarşı mübarizə üçün alət və avadanlıqlar olmalıdır.

Maşın saxlanılan bərk örtüklü meydançanın səthi düz olmalıdır (onun mailliyi 2-3° olmalıdır ki, yağış yağdıqda su axıb getsin). Maşınları meydançada bir və ya iki cərgəli düzmək olar. İki cərgəli düzmə əsasən traktor, kombayn və asma maşınlar üçün tətbiq olunur. Zəncirli

MAŞINLARI SAXLAMAYA HAZIRLAYAN ZAMAN İSTİFADƏ OLUNAN MATERIALLAR

Qoruyucu yağlar və tərkiblər

Maşınları atmosfer korroziyasından qorumaq üçün müxtəlif qoruyucu yağlardan, tərkib və örtüklərdən istifadə edilir. Qoruyucu yağlar iki növ olur-konsistent (qatı) və duru yağlar.

Konsistent yağlar

Metal hissələr üzərinə sürülmüş konsistent yağ örtüyü hissəsinin səthinə nəmişlik, aqressiv qazlar, toz və çirk keçməsinə yol vermir.

Konsistent yağların mənfi cəhətləri onların çətin yaxılması (bu məqsədlə onları əvvəlcə qızdırmaq tələb olunur) və saxlanmadan sonra pis təmizlənməsidir.

Sənaye tərəfindən metal hissələri konservasiya etmək məqsədilə aşağıdakı qoruyucu yağlar istehsal edilir:

ПБК yağı. Traktor, avtomobil, kombayn və başqa kənd təsərrüfatı texnikasını, eləcə də ayrı-ayrı aqreqat, qovşaq və maşın hissələrini açıq atmosfer şəraitində bir ilə qədər, talvar altında isə üç ilə qədər müddətdə saxlama zamanı onların rənglənməmiş və rəngi tökülmüş səthlərini korroziyadan qorumaq məqsədilə istifadə edilir. Bu yağdan istifadə etməzdən qabaq onu 1:1; 1:2 və ya 1:3 nisbətlərində mineral yağlarla (dizel yağı, avtol) qarışdırmaq olar. ПБК yağı 90-115°-yə qədər qızdırıldıqdan sonra fırça, batırma

nəm hava keçməsin. Məlumdur ki, sutka ərzində havanın temperaturu kəskin dəyişdiyindən maşının dəqiq hazırlanmış hissələrinin səthi nəm hava ilə görüşür və bu da hissələrin korroziyaya uğramasına səbəb olur. Dizel mühərriklərini havanın nəmliyindən qorumaq üçün ixrac borusunu, sapunu, havatəmizləyicini, forsunka və şamların dəşiklərini, yağ tökülən boğazcıqı və radiatoru bakının qapağını kip bağlamaq lazımdır. Forsunka və şamların çıxarılıb, yerinə ağac tıxacların qoyulması məqsədəuyğun hesab edilmir, çünki ağac tıxac müəyyən vaxtdan sonra çürüyüb dəşilir və bu dəşikdən hava keçməyə başlayır. Odur ki, forsunka və şam dəşiklərini tutmaq üçün köhnə şam, forsunkalardan istifadə etmək daha əlverişlidir.

MAŞININ DAYAQ ÜZƏRİNƏ QOYULMASI

Maşını uzun müddət saxlanmaya qoyduqda onun çərçivə və başqa uzun ölçülü hissə və düyümlərinin əyilməsinin qarşısını almaq üçün onları üfqi vəziyyətdə dayaq üzərinə qoymaq lazımdır.

Polad təkərli, asma və rezin şinli maşınlar altlıqlar üzərinə qoyulmalıdır. Əgər maşında resorlar varsa onları yükədən azad etmək, şinlərin təzyiqini normal təzyiqin 70 - 80 %-nə qədər endirmək lazımdır.

Qısa müddətli saxlanma vaxtı təkərlərin təzyiqi normal olarsa, altlıqdan istifadə edilmir. Kombayn və böyük qabaritli maşınları altlığın üstünə qaldırarkən iki domkratdan istifadə etmək lazımdır.

traktorları mümkün qədər darvazaya yaxın yerdə yerləşdirmək lazımdır ki, onlar çıxarılanda meydançanı dağıtmasın.

Maşın - traktor parkının həyətini planlaşdırarkən təzə texnikanın saxlanması üçün sahənin ayrılmasına fikir vermək lazımdır. Bu sahədə təzə gətirilmiş maşın yığılmalı, nizamlanmalı və istifadəyə verilənə qədər orada saxlanmalıdır.

MAŞINLARIN SAXLANMAYA HAZIRLANMASINDA ƏSAS ƏMƏLİYYATLAR

Maşını saxlanmaya qoymazdan əvvəl, onu palçıq, toz, neft məhsulları, gübrə və zəhərləyici maddələrin qalıqından diqqətlə təmizləmək lazımdır.

Maşınların istismarında və saxlanmaya hazırlanmasında onların çirkəndən təmizlənməsi texniki qulluq sisteminin ən vacib əməliyyatı hesab olunur. Maşın üzərində çirkin qalması korroziyanın əmələ gəlməsi üçün əlverişli şərait yaradır. Belə hallarda paslanan hissələri korroziyadan qorumaq üçün qoruyucu yağları təmizlənməmiş hissə üzərinə çəkmək olmaz, ona görə ki, belə halda paslanma (korroziya) çirkin altında gedəcəkdir.

Gübrə və zəhərli maddələrlə işləyən maşınlar daha diqqətli təmizlənməlidir, ona görə ki, bu maddələr hissələrin korroziyaya uğramasını daha çox sürətləndirir. Maşınların təmizlənməsi bərk örtüklü meydançada və yaxud estakada üzərində aparılmalıdır. Maşın tutulan meydança bir qədər maili olmalıdır ki, su meydançada dayanıb qalmasın. Çirкли sular üçün xüsusi hovuz tikilməsi

məsləhətdir. Estakada nəinki avtomobillərin, eyni zamanda traktor və digər kənd təsərrüfatı maşınlarının da yuyulması üçün yararlı olmalıdır.

Maşınları yuyarkən bəzi elektrik hissələrinin üzərinə örtük çəkmək lazımdır. Rənglənmiş hissələri 3-5 kq/sm², rənglənməmiş hissələri isə 20 kq/sm² qədər təzyiqli su ilə yumaq məsləhətdir. Maşının yuyulması əvvəlcə onun üstündən, sonra isə yanlarından aparılmalıdır. Yuma meydançasının yanında, yumadan sonra maşınları düzmək üçün çox da böyük olmayan (bir neçə əməliyyatlar: əlavə olaraq maşını təmizləmə, yağının dəyişilməsi və s.) işlər görülməlidir.

Maşını yuduqdan sonra onun səthində qalan su qalıqlarını qurutmaq üçün sıxılmış havadan istifadə etmək əlverişlidir. Yuma zamanı əsasən səyyar texniki qulluq aqreqlərindəki su nasoslarından və ya səyyar təmir emalatxanası üzərində quraşdırılmış yuma qurğusundan istifadə etmək olar.

GÖVDƏLƏRDƏ, KARTERDƏ VƏ BAŞQA DÜYÜNLƏRDƏ YAĞLARIN DƏYİŞDİRİLMƏSİ

Maşınları uzun müddət saxlanmaya qoyduqda onların yağları dəyişdirilməlidir. Yağları dəyişdirərkən karter, düyün və gövdələrdəki işlənmiş yağ tənəsi ilə əvəz etmək lazımdır. Əgər aqreqlər və düyünlərdəki yağların dəyişilməyə qədər işləmə norması qurtarmayıbsa, onlar gələn iş mövsümünə qədər dəyişdirilmir. Yağların dəyişdirilməsində mexanikləşdirilmiş yanacaq doldurucu aqreqlərindən də istifadə etmək olar.

qoruyucu yağla örtülür, üzərlərinə nömrələnmiş birka bərkidilir.

Adətən maşınları açıq şəraitdə saxladıqda onların üzərindən elektrik avadanlıqları (generator, starter, maqneto və s.), diyircəkli-oymaqlı zəncirlər, toxunma materialdan hazırlanmış zontlar, yumşaq oturmaq döşəkçələri və s. çıxarılır. Hər marka maşından çıxarılmış hissələri ayrıca saxlamaq üçün anbarlarda arakəsməli rəflər qoyulmalıdır. Rəflərdə yanacaq aparatları, elektrik avadanlığı və başqa qovşaqları saxlamaq üçün ayrıca gözlər olmalıdır. Əgər rəfin üst hissəsində kifayət qədər yer varsa, orada kombaynın və yaxud ot biçənin bıçaq zolağını saxlamaq lazımdır.

Akkumulyator sərin binada saxlanmalı, eyni zamanda ventilyasiya olunmalıdır.

Rezin və toxunma rezin hissələr günəş şüalarının təsirindən tez sıradan çıxdığı üçün, onlar saxlanılan binanın temperaturu imkan daxilində sabit qalmalı və yaxşı ventilyasiya olunmalıdır. Toxunma rezin hissələr saxlanan yerdə neft məhsulları və kimyəvi maddələrin saxlanması qadağandır.

MAŞINLARI SAXLANMAYA HAZIRLADIQDA ONLARIN HERMETİKLƏŞDİRİLMƏSİ

Aqreqlər və qovşaqları maşının üzərindən çıxardıqda onların gövdələrinin açıq deşikləri hökmən xüsusi tıxaclar vasitəsilə kip bağlanmalıdır ki, daxilinə

HƏRƏKƏTÖTÜRÜCÜ QAYIŞLARIN SAXLANMAYA HAZIRLANMASI

Hərəkətötürücü qayışların istismar müddəti nəinki onların düzgün işlədilməsindən, eyni zamanda onların düzgün saxlanılmasından da asılıdır. Günəş şüasının və istinin təsirindən qayışlar öz elastikliyinə itirir, sərtləşir, kövrəkləşir və üzərində çatlar əmələ gəlir.

Maşından çıxarılmış qayışları təmiz silməli, nəzərdən keçirməli, əgər heç bir mexaniki zədə, kəsik, əzik, qabarıq və sökülmüş yerləri yoxdursa, sabunlu isti suda yuyularaq saxlanmaya təhvil verilməlidir. Yuma üçün 50 - 100 q sabunun və 100 q natrium üç fosfatın 10 l suda həlli məqsədə uyğundur. Yumadan sonra qayışlar qurudulur, onların üzərinə maşının təsərrüfat nömrəsi yazılmış birka bərkidilir və anbara təhvil verilir.

Qayış saxlanılan bina quru olmalı və qızdırılmalıdır. Binada havanın temperaturu -5° -dən $+30^{\circ}$ -ə qədər, nisbi nəmlik isə 50 - 70 % olmalıdır.

MAŞINDAN ÇIXARILAN AQRƏQAT, QOVŞAQ VƏ HİSSƏLƏRİN XÜSUSİ ANBARLARDAN SAXLANMASI

Maşın təmizlənilib yuyulduqdan, yağ və yağlama materialı dəyişdirildikdən sonra saxlanma yerinə gətirilir, üzərindən aqrəqat, qovşaq və hissələr çıxarılır. Onların tozu təmizlənilir, rənglənməyən səthləri

TRAKTORLARIN, ÖZÜYERİYƏN ŞASSİLƏRİN VƏ AVTOMOBİLLƏRİN SAXLANMASI

Traktorlar, özüyəriyən şassilər və avtomobillərin bir sıra düyün və aqrəqatları eyni tipli olduğundan onları bir qrupa birləşdirmək mümkündür.

Hər bir maşının işi qurtardıqdan sonra onların üzərindəki çirk, məhsul qalıqları və s. diqqətlə təmizlənməli və yuyulmalıdır. Bundan sonra maşın texniki diaqnostika postuna gətirilməli, texniki vəziyyəti və saxlanmanın növü müəyyən olunmalıdır. Hansı maşının təmirə ehtiyacı varsa onu qısa müddətli saxlanmaya, hansının təmirə ehtiyacı yoxdursa onu uzunmüddətli saxlanmaya qoymaq lazımdır. Əgər qısa

müddətli saxlanma dövründə havanın temperaturu $+5^{\circ}$ aşağı düşərsə, onda rezin şinlər mütləq dayaq üzərinə qoyulmalıdır. Bu zaman təkərlə torpaq arasındakı məsafə 8-10 sm olmalıdır. Maşın altlıq üzərinə qoyulduqdan sonra şinin təzyiqi normanın 70 % qədər aşağı salınmalı və səthi qoruyucu tərkiblə örtülməlidir.

Təmirə ehtiyacı olmayan maşınları uzun müddət saxlanmaya qoymaq üçün bəzi hazırlıq işləri görmək lazımdır. Maşının texniki vəziyyətinin yoxlanışı ilə yanaşı mühərrikin, transmissiyanın hərəkətötürücü hissələrinin, asqı avadanlığının və dizel yanacaq çihazlarının düyümlərinin daxili səthləri konservasiya edilir.

TAXILYIĞAN KOMBAYINLARIN SAXLANMASI

Taxılığan kombayınları saxlanmaya qoymazdan əvvəl onun döyən aparatını 5-10 dəqiqə orta dövrlər sayında boş fırlatmaq lazımdır ki, içərisində qalan məhsul və bitki qalıqları təmizlənsin. Sonra kombayın tozu, çirki təmizlənməli və ona mövsümi texniki qulluq edilməlidir. Bu zaman kobud yağ təmizləyən süzgeç sökülür, yuyulur və lazımı hissələri əvəz olunur. Sentrifuqa sökülür, hissələri dizel yanacağında yuyularaq yığılır. Bütün yastıqlar yağlanır. Texniki xidmət qurtardıqdan sonra mühərrikin daxili hissələrinin konservasiyası aparılmalı, kombayn dayanacaq yerinə gətirilməli və 10-15 dəqiqə işlədilməlidir.

ikinci qatı çəkmək lazımdır. Şinləri anbarlarda saxladıqda, anbarın temperaturu $+5^{\circ}$ -dən $+15^{\circ}$ -ə qədər, nisbi nəmliyi isə 65 % olmalıdır.

ZƏNCİRLƏRİN SAXLANMAYA HAZIRLANMASI

Diyircəkli-oymaqlı zəncirləri saxlanmaya hazırlamaq üçün onları maşından çıxarıb, tozunu, palçığını təmizləmək, içərisində neft olan vannada yumaq, qurutmaq və diqqətlə müayinədən keçirmək lazımdır. Əgər zəncirdə yeyilmə çoxdursa o çıxıdaş edilməlidir. Az yeyilmiş zəncirlərin yeyilmiş hissələri çıxarılıb yenisi ilə əvəz edilməli və uzunluğu yoxlanmalıdır. Zəncirin uzunluğunu düzgün təyin etmək üçün onun 20 ədəd birləşməsinin uzunluğunu 2-3 yerdə ölçmək lazımdır.

Diyircəkli-oymaqlı zəncirləri saxlamağa hazırlayan zaman xüsusi qurğuda yumaq və qaynatmaq lazımdır. Yuyulmuş zəncir $80-90^{\circ}$ C temperaturda qızdırılmış avtolun (AK-15) içərisində 15-20 dəqiqə müddətində saxlanılır. Qaynadılmış zəncir yağdan çıxarılır və üzərindəki yağ axıb gedənə qədər dibində tor olan vannada qalır. Sonra o bükülür, bir-neçə yerindən bağlanır və üzərində hansı maşına mənsubdursa, həmin maşının təsərrüfat nömrəsi yazılmış birka bağlanır. Bundan sonra o qalın kağıza bükülür və yaxud yeşiyə qoyulub anbara təhvil verilir.

Akkumulyator batareyalarında elektrolitin sıxlığından asılı olaraq cərəyanla nəzarət boşaltma müddəti

Cədvəl 1

Tam doldurulmuş batareyalarda elektrolitin sıxlığı	Elektrolitin sıxlığından asılı olaraq batareyanın boşaldılma müddəti (saat)
1,29	9
1,27	8
1,25	7

REZİN ŞİNLƏRİN SAXLANMAYA HAZIRLANMASI

Rezin şinlərin uzun müddət günəş şüasının və yağıntının təsiri altında təbii köhnəlir, səthlərində sıx tor və kiçik çatlar əmələ gəlir ki, bu da onların möhkəmliyini və elastikliyini xeyli azaldır. Maşından çıxarılmayan şini açıq hava şəraitində saxlamaq üçün üzərinə AKC - 3, AKC - 4 alüminium rəngləri çəkmək lazımdır. Alüminium rəngini şinin üzərinə çəkməzdən qabaq onu su ilə təmiz yumaq lazımdır. Rəng şinin səthinə fırça və yaxud püskürdücü vasitəsilə bərabər qalınlıqda iki dəfə çəkilməlidir. Birinci qat 18-20⁰ temperaturda 10 saat müddətində quruduqdan sonra

Variatorun qayıışı çətin çıxarıldığı üçün onu kombayn üzərində saxlamaq olar, bu şərtlə ki, atmosfer təsirindən qorumaq üçün üzərinə polietilen örtük çəkilsin. Qalan qayıışlar kombayndan çıxarılmalı, diqqətlə nəzərdən keçirilməli, işə yararsızları təzəsi ilə əvəz olunmalı, yuyulmalı, qurudulmalı və ayrıca bağlanıb üstündəki birkaya kombaynın təsərrüfat nömrəsi yazılmaqla saxlanma üçün anbara təhvil verilməlidir.

Kəsici aparatın bıçaqları çıxarılmalı, yuyulmalı, qurudulmalı və qoruyucu yağla yağlanaraq saxlanmağa qoyulmalıdır.

OTYIĞAN MAŞINLARIN SAXLANMAYA HAZIRLANMASI

Otbiçən maşını uzunmüddət saxlanmaya qoymaq üçün onu təmizləmək və traktorla birlikdə yumaq lazımdır. Bundan sonra kəsici aparatı maşından çıxarılmalıdır. Bıçaqlar iki yan barmaq borusundan çıxarılmalı, bitki qalıqlarından təmizlənməli, qoruyucu yağla yağlanıb, taxta örtüyə geydirilərək anbara təhvil verilməlidir. Bundan sonra biçən maşın təlimata uyğun olaraq yağlanmalıdır.

Ayrı-ayrı maşın növlərinin traktorda asılmış vəziyyətdə saxlanmasına icazə verilir. Bu zaman kəsici aparat traktorun hidravlik mexanizmi vasitəsi ilə qaldırılır. Biçicinin şaquli aparatı iki ədəd nəqliyyat dartıcısı vasitəsi ilə bərkidilir, yanlar isə şaquli vəziyyətə keçirilir və hər birinə özünün nəqliyyat çubuğu bərkidilir. Hidravlik silindirlərin ştoklarının çıxıntı hissəsi qoruyucu yağla örtülür. Saxlanma dövrü maşınlar nəzərdən keçirilərkən onların altlıq üzərindəki vəziyyətinə, təkərin şinində olan havanın təzyiqinə və s. xüsusu diqqət yetirilməlidir.

İşə başlamazdan qabaq maşının tozu silinməli, çıxarılmış qovşağ və hissələr yerinə bərkidilməli, alət və ehtiyat hissələri yerinə qoyulmalıdır. Pnevmatik şinin təzyiqi normal vəziyyətə catdırılmalıdır. Sonra maşının iş orqanları nizamlanır və traktorun köməyi ilə maşın kiçik dövrlər sayında 1 - 2 dəqiqə işlədilir.

Elektrik yunqırخان aqreqatının tozu və çirki təmizlənməli, dizel yanacağı ilə yuyulmalıdır. Hissələri silinməli və texniki vazelinlə örtülməlidir. Elastik vallar yağlanır, qoruyucu yağ hopdurulmuş kağıza bükülür və saxlanma üçün anbara təhvil verilir.

AKKUMULYATOR BATAREYALARININ SAXLANMAYA HAZIRLANMASI

Traktor, kombayn, avtomobil və başqa maşınların akkumulyator batareyalarını saxlamaq üçün, onları maşından çıxarıb, istismar olunana qədər texniki cəhətdən düzgün saxlamaq lazımdır. Akkumulyator batareyalarının xüsusi anbarlarda saxlanması daha məqsədəuyğundur. Akkumulyator saxlanılan anbarda rəflər, yoxlama aparmaq üçün stol, lazımi alət və avadanlıq (yükləyici çəngəl, areometr, voltmetr, elektrolitin səviyyəsini yoxlamaq üçün şüşə borucuq və s.) olmalıdır.

Xırda təmir işlərindən sonra akkumulyator batareyaları elektrik cərəyanı ilə aşağıdakı cədvələ uyğun rejimlə boşaldılmalıdır. İşlədilmiş akkumulyator batareyalarını saxlanmaya hazırlayarkən onu sıxlığı 1,25 - 1.29 q/sm³ olan elektrolitlə tam doldurmaq lazımdır. Batareyanın ventilyasiya dəşikləri təmizlənməli, tıxacla kip bağlanmalı və təmiz silinib anbara təhvil verilməlidir. Akkumulyator saxlanan anbar qızdırılmamalı və tez - tez ventilyasiya olunmalıdır.

Su kəmərinin daxili hissəsi 2,5 atm təzyiqində su ilə yuyulmalıdır. Borunun xarici səthi pasdan təmizlənməli, bitum lakı və yaxud rənglə örtülməlidir.

Sağım aqreqatını saxlanmaya qoymaqdan qabaq onu qismən sökmək, çirkinə təmizləmək və yığmaq lazımdır. Sağım qurğusunun vakuüm-keçiricisi 4%-li soda məhlulu, isti və ya soyuq su ilə çirki təmizlənməyə qədər yuyulur. Bundan sonra vakuüm-keçiricisi sıxılmış hava ilə qurudulur, kipliyinə görə yoxlanılır, pası təmizlənir, bitum lakı ilə örtülür və yaxud rənglənir. Südün ilk emalında istifadə olunan avadanlıqlar qismən sökülməli, 4 %-li soda məhlulundan və ya isti su ilə yuyulmalıdır.

Rezin hissələr (rezin əmzilər, süd şlanqları və s.) soda məhlulu ilə yuyulmalı, qurudulmalı və anbara təhvil verilməlidir.

Yem hazırlayan maşınlardan yem qalıqları təmizlənməli, yağlanmalı, 2-3 dəqiqə normal dövrlər sayında işlədilməlidir. Maşının rənglənmiş hissələrində zədə varsa o yenidən rənglənməli, rənglənməyən hissələr isə qoruyucu yağla yağlanmalıdır.

Peyin daşıyan arabaların tozu, çirki təmizlənməli, yağlanmalı və elektrik şəbəkəsindən ayrılmalıdır. Daşıyıcı transportyorun zənciri boşaldılmalı və qoruyucu yağla örtülməlidir.

Avadanlıqlarda istifadə olunan elektrik mühərriklərinin tozu və çirki təmizlənməli, yağlanmalı, mühərrikin sazlığı, müqaviməti və s. yoxlanmalı və sarğılar qurudulmalıdır.

TORPAQBECƏRƏN, SƏPƏN VƏ BASDIRAN MAŞINLARIN SAXLANMASI

Tarla işləri qurtardıqdan sonra torpaqbecərən, səpən və basdıran maşınlara texniki qulluq edilib və bəzi təmir işləri görülməklə saxlanmaya qoyulmalıdır. Bununla əlaqədar olaraq maşınlar təmizlənməli, yuyulmalı, tam yağlanmalı və rənginin zədələnmiş yerləri yenidən bərpa olunmalıdır. Gübrəsəpən maşınlar gübrə qalıqlarından, kultivatorlar isə bitki qalıqlarından təmizlənməli və onlar üçün təyin olunmuş yerdə saxlanmaya qoyulmalıdır.

Qoşqu maşınlarının aparıcı təkərlərinin altına xüsusi dayaqlar qoymaq lazımdır. Kotanların iş orqanları nəqliyyat vəziyyətinə qaldırılır, kultivatorlarınkı isə altlığın üstünə iş vəziyyətinə endirilir.

Diskli malalar və diskli üzləyənlər nəqliyyat təkərlərinin üstünə qaldırılmalı və yaxud çarpaz dayaq üzərinə qoyulmalıdır.

Texniki qulluq və təmir işlərindən sonra səpən və basdıran maşınların toxum və gübrə yeşikləri, səpici aparatları, dən ötürücüləri və s. hissələri gübrə və dən qalıqlarından təmizlənməli, yuyulmalı, yığılmalı və rənginin zədələnmiş yerləri yenidən bərpa olunmalıdır. Bundan sonra maşın onun üçün ayrılmış yerdə dayaq üzərində saxlanmaya qoyulmalıdır.

Metaldan hazırlanmış dən və gübrəötürücülər maşının üzərindən çıxarılmalı, təmizlənməli, yuyulmalı və qurudulduqdan sonra qoruyucu yağla örtülməlidir

Dən və gübrə ötürücülər taxtadan hazırlanmış rəflər üzərində şaquli vəziyyətdə saxlanmalı, maşında olan bütün yaylar boşaldılmalı, yeşik və bankalarının ağız kipi bağlanmalıdır.

Maşınları işə hazırlayan zaman anbardan götürülən hissələrdə nöqsanlar varsa onları aradan qaldırmaq lazımdır. Bundan sonra dayaqlar təmizlənməli, qurudulmalı və anbara təhvil verilməlidir.

BİTKİLƏRİN MÜHAFİZƏSİ ÜÇÜN ZƏHƏRLƏYİCİ DƏRMANSƏPƏN MAŞINLARIN SAXLANMASI

Zəhərləyici dərmansəpən maşınların saxlanmaya hazırlanmasının bir neçə fərqlənən xüsusiyyətləri vardır. Həmin növ maşınlar həmişə zəhərləyici maddələrlə əlaqədar olduğundan onun hissələri daha sürətlə korroziyaya uğrayır, iş orqanlarının metal hissələrinin səthi paslanır, rezin və taxta hissələri tezliklə sıradan çıxır. Buna görə belə maşınlar iş qurtardıqdan sonra tezliklə saxlanmaya hazırlanmalıdır.

Maşını saxlanmaya qoymazdan əvvəl onun çirki, məhsul qalıqları (zəhərləyici maddələr, mineral və kimyəvi gübrə) diqqətlə təmizləndikdən sonra üç və ya dörd dəfə yuyulmalıdır. Yuma zamanı əsasən, çənlərin boru ötürücülərinin və püskürdücü forsunkanın təmiz yuyulmasına xüsusi fikir vermək lazımdır. Yumadan sonra maşının səthi sıxılmış hava ilə qurudulur. Maşınları traktordan açıb, xüsusi altlıq üzərinə qoymalı, sonra onların üzərindən asan çıxan düyünləri,

qovşaqları, hissələri (şlanqları, hərəkətötürücü qayıqları, zəncirləri və s.) çıxarmalı, təmizləməli və saxlanmaq üçün anbara təhvil verilməlidir. Anbarda saxlanan hər bir hissənin üzərinə maşının təsərrüfat nömrəsi yazılmış birka bağlanmalıdır.

Çənin daxili səthini konservasiya etmək üçün ПБ-5 inqibitorundan istifadə olunur. İnqibitor püsgürmə üsulu ilə 1 m²-ə 15 - 20 qram hesabı ilə vurulur.

Konservasiyadan sonra maşının daxili hissəsi hermetikləşdirilir. Belə ki, onun üzərindən çıxarılan qovşaq və hissələrin yerləri tıxac və ya qapaqlarla bağlanır.

Nəqliyyat arabacıqları ilə təchiz olunmuş avadanlıqlarla birlikdə çiləyicilər açıq meydançada adi qayda üzrə saxlanmaya hazırlanır.

Maşını saxlanmadan sonra işə hazırlayan zaman onun üzərindən qoruyucu yağ silinməli, qovşaq və hissələrin texniki vəziyyəti yoxlanmalı, təsadüf olunan nöqsanlar aradan qaldırılmalıdır.

HEYVANDARLIQ FERMALARINDA İSTİFADƏ OLUNAN MAŞIN VƏ AVADANLIQLARIN SAXLANMASI

Heyvandarlıq fermalarında istifadə olunan maşın və avadanlıqlar stasionar işlədiyi üçün onlar sökülmədən öz yerlərində saxlanmalıdır. Saxlanmaya hazırlayarkən onların üzərində texniki qulluq aparmaq lazımdır.